

Vertrouwelijke risico-inventarisatie t.b.v. paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarrekening 2013

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in (mogelijke) risico's voor de gemeente Alblasterdam en de weerstandscapaciteit om die risico's op te vangen. De risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit leidt tot een conclusie over de financiële flexibiliteit en soliditeit van de gemeente Alblasterdam, zijnde het weerstandsvermogen. In de jaarrekening worden de nu bekende risico's gekwantificeerd. Dit dient mede om een meer gefundeerd voorstel te kunnen doen over de (minimaal) benodigde omvang van de algemene reserve. Het zal overigens altijd zo blijven, dat bepaalde risico's lastig of niet te kwantificeren zijn. Daarnaast betreft het altijd een momentopname en deze heeft net als bij iedere risico-inschatting – vooral rondom de kansinschatting- een mate van subjectiviteit in zich.

Het hoofdstuk ziet er als volgt uit: korte beschrijving wat er onder weerstandsvermogen verstaan wordt, vervolgens wordt het begrip risico's gedefinieerd en wordt de opbrengst van de risico-inventarisatie opgesomd. Dit hoofdstuk sluit af met een conclusie rondom het benodigde weerstandsvermogen en de huidige algemene reserve.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente is het vermogen om niet structurele financiële tegenvallers te kunnen opvangen waardoor de taken kunnen worden voortgezet. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar en voor de meerjarenraming.

Risico's

In de begroting en jaarrekening zijn de geraamde en werkelijke lasten en baten opgenomen. Naast de gangbare begrotingsposten spelen voor het beoordelen van de totale financiële positie van de gemeente ook zaken een rol die niet direct uit de begroting en jaarrekening blijken of ontwikkelingen die de budgetten onder grote druk kunnen zetten. In dit document wordt expliciet naar voren gekeken. Deze risico's zijn organisatiebreed in kaart gebracht.

Risico-inventarisatie

Organisatiebreed heeft een risico-inventarisatie plaatsgevonden. Deze is als volgt opgebouwd:

- Korte beschrijving van het risico;
- Het financiële effect / kans / risicobedrag;
- Eventueel te nemen beheersmaatregelen.

Bij de korte beschrijving van het risico wordt er op hoofdlijnen toegelicht wat het risico behelst. Vervolgens vindt er op basis van de beschikbare informatie daar waar mogelijk een inschatting plaats van het financiële effect inclusief de mate van zekerheid dat het risico zich gaat voordoen. Dit resulteert in het risicobedrag. De mate van zekerheid wordt aangeduid met laag (25%), gemiddeld (50%) en hoog (75%). In het overzicht is het risicobedrag met deze percentages vermenigvuldigd. Daarnaast wordt er aangegeven of het risico structurele of incidentele gevolgen heeft. Daar waar structurele gevolgen zijn, zullen indien dit risico zich voor doet ook structurele beheersmaatregelen genomen moeten worden. Eventuele incidentele gevolgen kunnen worden ingezet tegen incidentele beheersmaatregelen.

Zoals vermeld kan het zo zijn dat er eventuele beheersmaatregelen mogelijk zijn om het risico te verminderen c.q. te voorkomen. Te denken valt aan aanpassing van beleid, het invoeren van extra interne controles, verzekeringen enz.

De uitkomsten van de risico-inventarisatie hebben wij geclusterd in vijf categorieën:

1. Aansprakelijkheid en planschade
2. Minder inkomsten door tegenvallende economie
3. Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het rijk
4. Bedrijfsmatige risico's
5. Gemeenschappelijke regelingen

1. Aansprakelijkheid:

Schadeclaims onrechtmatige overheidsdaad en productverantwoordelijkheid Wouter

Beschrijving van het risico

De gemeente wordt steeds vaker geconfronteerd met schadeclaims. Ook landelijk is de claimbewustheid de afgelopen jaren fors toegenomen. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid. De maximale dekking per geval voor personen en zaakschade bedraagt € 5.000.000 (het eigen risico bedraagt € 2.500) en voor vermogensschade € 1.250.000.

Financieel effect / kans /risicobedrag

Gelet op de hoogte van het bedrag is de kans dat dit overschreden wordt beperkt. De exacte hoogte van dit bedrag is niet in te schatten

Beheersmaatregelen

We overleggen actief met verzekeringen over lopende zaken. In lopende zaken laten ondersteunen door advocaten en juristen van het SCD (JKC) en/of derden.

Aansprakelijkstellingen

Beschrijving van het risico

De gemeente is in een gering aantal zaken aansprakelijk gesteld voor schade geleden door burgers of bedrijven. Het gaat om gevallen van letselschade en zaakschade met uiteenlopende oorzaken. Het bedrag van de aansprakelijkstellingen is niet in alle gevallen bekend maar naar schatting is het totale financiële risico niet hoger dan € 50.000.

Financieel effect / kans /risicobedrag

€ 50.000. Op basis van ervaringsgegevens is het risico beperkt.

Beheersmaatregelen

De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid.

Daarnaast zijn de onderstaande claims ingediend en loopt er ook een civielrechtelijke aansprakelijkstelling:

1 . Lopende kwestie in kader faillissement Kroeze Aannemingsbedrijf (project begraafplaats):

De gemeente vordert € 183.945,--. Hiertegenover staat een vordering uit de boedel van € 79.354,--, zodat een resterende vordering van de gemeente overblijft van € 80.105, 08. De afwikkeling van het faillissement duurt lang in verband met nog lopende procedures van de curator. De kans dat de gemeente (uit de boedel) nog een bedrag ontvangt, is klein.

2. Lopende civielrechtelijke aansprakelijkstelling van Pot Jonker Advocaten namens G. Schell te Lekkerkerk i.v.m. schade geleden door een onrechtmatig besluit van B&W d.d. 29-05-2007 tot weigering van een bouwvergunning voor vestiging van Indoor Paintball aan de Edisonweg 14 te Alblasserdam. Op basis van een onherroepelijk zuiver schadebesluit is door de verzekeraar van de gemeente ca. € 25.000,- uitgekeerd. Civielrechtelijk wordt een veel hoger bedrag geclaimd. De zaak is in handen van Centraal Beheer, advocaat van Centraal Beheer is Van den Biezen Boesveld.

3. 'Kleinere' schadeclaims:

- Schadeclaim De Jong ; schade garageboxen Fazantstraat ivm rioleringswerkzaamheden; verzekeringszaak; voorstel betalingsregeling is door claimant niet geaccepteerd; gemeente Alblasserdam is niet akkoord met tegenvoorstel van claimant; situatie is op dit moment in een impasse; risico is gelijk aan het eigen risico van de gemeente Alblasserdam op de aansprakelijkheidsverzekering, te weten € 2500,-
- Schadeclaim Lindauer ; pandschade ivm verkeerstrillingen; verzekeringszaak; claimant is teruggekomen op afwijzing schadeclaim door verzekeraar; claimant heeft zelf schade-expert ingeschakeld; verzekeraar is in afwachting van resultaten van de schade-expert van claimant; risico is gelijk aan het eigen risico van de gemeente Alblasserdam op de aansprakelijkheidsverzekering, te weten € 2500,-
- Schadeclaim Baardwijk ; waterschade aan tuin tgv nalatig onderhoud pomp op sloot Zuiderstek; geclaimde schade ligt tussen € 2000- € 2500; in afwachting van nadere informatie van de gemeente Alblasserdam en claimant ; risico is maximaal € 2500,-
- Schadeclaim FBTO: FBTO heeft de gemeente aansprakelijk gesteld voor een schade aan het roerblad van een pleziervaartuig. FBTO vordert bij elkaar (noodreparatie + expertiserapport) € 2.525,25.

Financieel effect / kans /risicobedrag

Pm

2. Minder inkomsten door tegenvallende economie:

Ontwikkeling van de bouwleges

Beschrijving van het risico

Het grootste onderdeel van de inkomsten van de leges omgevingsvergunning vormen de bouwgerelateerde leges. De realisatie van begrote bouwleges is voor een belangrijk deel afhankelijk van de planning van grotere complexe projecten. Vertragingen daarin leiden tot een verschuiving van de inkomsten tussen de jaren dan wel het vervallen van geraamde inkomsten. De voorgaande jaren is duidelijk geworden dat het aantal grote bouwgerelateerde aanvragen is afgenomen en de verwachting is dat deze trend zich voortzet. Deels vanwege de economische situatie en deels vanwege de afgenomen beschikbaarheid van grote bouwlocaties.

Financieel effect / kans / risicobedrag

De afgelopen jaren is sprake geweest van forse schommelingen tussen begrote en gerealiseerde bouwleges. Omdat de omvang van de bouwleges een forse inkomstenbron is van Alblasserdam, is het effect van deze schommelingen op de begroting relatief groot. Bij de 2^e burap 2013 is reeds aangekondigd dat de legesinkomsten vanaf 2013 structureel € 134.000 achterblijven bij de begrote

inkomsten. In de begroting 2014-2017 zijn de legesinkomsten structureel met dit bedrag verlaagd tot een jaarlijkse opbrengst van € 491.000.

Risicobedrag: € 150.000

Kans: 50%

Beheersmaatregelen

Allereerst is afgesproken dat de legesbegroting voortaan jaarlijks wordt geraamd op basis van toekomstige grotere bouwprojecten en prognose reguliere aanvragen. Daarnaast zal meerjarig een doorkijk worden berekend.

Overloop grondexploitatie

Beschrijving risico

Binnen de grondexploitatie loopt de gemeente risico's die afgedekt worden door de algemene reserve grondexploitatie. Het kan zijn dat er sprake is van een risico dat zo groot is dat dit zelfs de algemene reserve grondexploitatie overstijgt. De algemene reserve dient dan als achtervang.

Financieel effect / kans / risicobedrag

In de paragraaf grondbeleid in de jaarrekening 2013 is de inschatting van de risico's voor de grondexploitaties weergegeven. Voor de grondexploitaties bedraagt het benodigde weerstandsvermogen € 390.000. De beschikbare weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties bedraagt per 1-1-2014 € 1.183.800. De ratio weerstandsvermogen voor de grondexploitaties bedraagt 2,0 en is ruim voldoende om de gekwantificeerde risico's op te kunnen vangen. Voor de achtervang in de algemene reserve is het risico als PM post meegenomen.

Beheersmaatregelen

Actief risicomanagement bij grondexploitaties

3. Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het rijk:

Algemene uitkering en evt. decentralisatiebewegingen

Beschrijving van het risico

Een belangrijk deel van de gemeentelijke inkomsten wordt via de algemene uitkering, specifieke uitkeringen en brede doeluitkeringen van het Rijk ontvangen. Dit betekent dat het gemeentelijke beleid erg gevoelig is en blijft voor rijksmaatregelen die deze geldstromen beïnvloeden.

De algemene uitkering in de begroting 2014 is geraamd op basis van de meicirculaire 2013. Vooruitlopend op de te verwachten rijksbezuiniging van € 6 miljard hebben wij rekening gehouden met een korting op de algemene uitkering. Deze is gebaseerd op de informatie van de VNG, waarin landelijk voor 2014 een korting van circa € 300 miljoen wordt verwacht, die naar 2018 nog verder zal oplopen. Wij hebben voor de gemeente Alblaserdam rekening gehouden met een korting van € 275.000 voor de jaren 2014 en 2015 en een korting van € 540.000 voor de jaren 2016 en 2017.

De financiële gevolgen van de decentralisatiebewegingen zijn nog niet bekend.

Financieel effect / kans / risicobedrag

PM

Beheersmaatregelen

De ontwikkelingen met betrekking tot de algemene uitkering worden nauwlettend gevolgd. Circulaires worden op gevolgen bezien.

Decentralisaties /serviceorganisatie

Beschrijving risico

In verband met het gezamenlijk voorbereiden op de grote opgaven in het kader van de jeugdzorg, Wmo/AWBZ en werk en inkomen in de Drechtsteden is een Sociaal maatschappelijk bestuursakkoord gesloten. Door samen te werken kunnen we onder andere risico's delen, innoveren, kokers doorbreken, ambtelijke kracht bundelen en optimaal profiteren van onze lokale kracht. Conform onze inbreng bij het Sociaal maatschappelijk bestuursakkoord zullen wij initiatieven gericht op operationele verbeteringen die samenhangen met de 3d's op lokaal niveau voortzetten dan wel uitbreiden om daarmee de scherpste van de op handen zijnde bezuinigingen enigszins te mitigeren. Een belangrijk onderdeel van het bestuursakkoord is het ontwikkelen van een serviceorganisatie. Samenwerking in een uitvoeringsorganisatie moet voor de deelnemende gemeenten voordelen opleveren op de volgende onderdelen:

kosten: juiste financiële sturing en beheersing van kosten, door bundeling van budgetten en risico's, gezamenlijke inkoop en uitvoering van gestandaardiseerde processen en producten

kwaliteit: bundeling van kennis leidt tot hoog niveau dienstverlening

vergroten slagkracht: samenwerking biedt de mogelijkheid om de benodigde expertise in gezamenlijkheid te organiseren

Om in 2015 direct van start te kunnen gaan, zal in 2014 de uitvoeringsorganisatie moeten worden opgezet en inkoopcontracten worden afgesloten. Het is nog niet duidelijk of, en zo ja, hoeveel, middelen het Rijk ter beschikking stelt voor het opzetten van deze uitvoeringsorganisatie. Het risico bestaat dat de eventuele Rijksmiddelen onvoldoende zijn om een uitvoeringsorganisatie op te zetten.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Bedrag: tussen € 20.000 en € 55.000

Kans van voordoen: 50%

Beheersmaatregelen

Gestreefd zal worden naar een zo doelmatig mogelijke voorbereiding. De komende circulaires van het Rijk zullen duidelijk maken hoeveel middelen het Rijk ter beschikking stelt.

Overheveling AWBZ taken naar de WMO

Beschrijving risico

Met de brief Hervorming langdurige zorg van staatssecretaris Van Rijn (25 april 2013) is meer duidelijkheid gekomen in de verantwoordelijkheid en bijbehorende taken die komen te liggen bij gemeenten. Er blijven echter ook nog een hoop vraagtekens met betrekking tot de verdere uitwerking. Ondanks dat verschillende maatregelen worden verzacht (o.a. afzwakking extramuralisering, taakstelling huishoudelijke ondersteuning 40% in plaats van 75%), komen gemeenten voor een flinke sociale opgave te staan. Een en ander dient zijn uitwerking te vinden in de nieuwe Wmo, verwacht wordt dat het wetsvoorstel in het 4de kwartaal van 2013 ingediend wordt in de Tweede Kamer. Per 1 januari 2015 moet de nieuwe wet in werking treden.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Voor de decentralisatie extramurale begeleiding zijn door het rijk invoeringsmiddelen beschikbaar gesteld, voor Alblasserdam was dat € 69.425,- in 2012 en € 46.628,- in 2013. Voor 2014 is € 54.064,- beschikbaar, deze middelen zijn bedoeld om gemeenten te compenseren voor de (transitie)kosten die samenhangen met de inwerkingtreding van de nieuwe Wmo per 2015 (meicirculaire 2013). De

decentralisatie omvat inmiddels meer dan de functie begeleiding. De komende maanden worden de transitieplannen uitgewerkt, daardoor is het exact benodigde bedrag nog onbekend. Een definitieve uitwerking van de financiële gevolgen wordt niet eerder dan medio 2014 verwacht. Het lijkt raadzaam om hier € 200.000,- voor op te nemen. Risico 75%.

Beheersmaatregelen

In 2014 gaan we verder met de voorbereidingen op de transitie in Drechtstedenverband, de financiële effecten worden hierbij ook onderzocht.

Overheveling van Jeugdzorg naar gemeenten

Beschrijving van het risico

Zoals bekend wordt de gehele jeugdzorg overgeheveld naar de gemeenten. De beoogde ingangsdatum is 1 januari 2015, hiermee is het geen direct risico voor 2014. Omdat dit risico ook vorig jaar is benoemd hebben we deze opnieuw opgenomen.

Financieel effect / kans / risicobedrag

In de meicirculaire 2013 is op basis van het historisch budget voor zorg voor jeugdigen en rekening houdend met de efficiencykorting, een eerste verdeling over de gemeenten van het budget voor de uitvoering van de te decentraliseren zorg voor jeugdigen vanaf 2015 bekend gemaakt. Deze cijfers worden nog nader getoetst; in de meicirculaire van 2014 zal pas bekend worden wat het precieze budget gaat worden. In de mei circulaire is voor Alblasterdam een bedrag opgenomen van € 3.589.999.

Op basis van de kennis van nu zal op 1 januari 2015 meer dan 70% van het beschikbare budget opgaan aan zorgcontinuïteit. dat wil zeggen het blijven bieden van zorg aan jeugd die voor 1 januari 2015 al in het zorgsysteem waren opgenomen. Dat is een bedrag van € 2.512.999 . Vanuit het dan nog beschikbare budget van € 1.077.000 zullen dan alle nieuwe gevallen na 1 januari 2015 moeten worden bekostigd. Op basis van historische cijfers van Bureau jeugdzorg blijkt dat dit voor Alblasterdam naar schatting 35 tot 50 kinderen per jaar betreft, met een gekwantificeerde zorgvraag variërend tussen de € 8.000 en maximaal € 135.000 per kind.

Het lijkt raadzaam om hier vooralsnog € 200.000 voor op te nemen. Het risico lijkt zeer hoog, is opgenomen in regeerakkoord.

Beheersmaatregelen

De stuurgroep Transitie en transformatie zorg voor jeugdigen ZHZ constateert in een eerste analyse dat de cijfers uit de meicirculaire 2013 sterk afwijken van de eigen ervaringsgegevens in ZHZ. De stuurgroep wil in overleg met het ministerie van VWS nagaan wat de oorzaak is van de grote verschil. De Stuurgroep zal u op de hoogte houden van de uitkomsten van dit overleg en informeren over eventuele vervolgstappen.

Ook komend jaar wordt verder gewerkt aan deze transitie. Wat gaan we lokaal uitvoeren en wat op een ander schaalniveau. Dit doen we niet alleen in Drechtstedenverband, maar ook op het niveau Zuid-Holland Zuid.

Participatiewet

Beschrijving van het risico

Op basis van het Lenteakkoord 2012 is het wetsontwerp Wet werken naar vermogen teruggenomen. Daardoor is de rapportage van de door de Drechttraad ingestelde projectgroep inzake de invoering van deze wet niet verder afgerond. Met de komst van Rutte II is de voormalige Wet werken naar vermogen

in verscherpte vorm als Participatiewet in behandeling gegeven bij de kamer. Vanaf 2015 is instroom in de WSW niet langer mogelijk en is de Wajong alleen nog beschikbaar voor jongeren die 100% zijn afgekeurd. Door het wegvallen van de Wet WIJ is er voor de groep schoolverlaters, met name vanuit het VSO en praktijkonderwijs geen enkele regeling meer beschikbaar. Door het weggeven van aanbod van werk ontstaat er dus een grote groep niet-uitkeringsgerechtigden. Op lokaal niveau zullen hiervoor voorzieningen ontwikkeld moeten worden. De door de Drechttraad ingestelde projectgroep heeft inmiddels een advies uitgebracht over de wijze waarop in de Drechtsteden met de Participatiewet omgegaan zou kunnen worden. De conclusie van de projectgroep bestaat uit dat delen van Drechtwerk op zullen gaan in de GRD om daarmee de uitvoeringskosten van de Participatiewet te beperken en een begin te maken met de afbouw van de WSW.

Financieel effect / kans / risicobedrag

In 2014 zullen deze transitiekosten richting gemeenten komen. Een inschatting over de omvang van deze kosten is niet te geven.

Beheersmaatregelen

De Drechtsteden gemeenten pakken deze zaak in gezamenlijkheid op. Specifieke beheersmaatregelen zijn niet beschikbaar.

Ontwikkeling cliëntenbestand WWB (bijstand)

Beschrijving van het risico

De rijksinkomsten voor de bijstand zijn gebaseerd op de gemiddelde ontwikkeling van het aantal bijstandsccliënten in Nederland. In 2011 is mede dankzij het succes van het project "Baanbrekend" een forse daling in het aantal uitkeringen opgetreden. In 2012 is de voorgenomen maatregel "huishoudinginkomenstoets" niet doorgegaan. De verwachting was dat deze toets, die in beginsel uitging van het beschikbare inkomen per huishouding alvorens een WWB uitkering zou worden toegekend, eveneens zou leiden tot een reductie van het aantal uitkeringen. De invoering van deze toets is uiteindelijk niet doorgegaan. Aanscherping van het beleid voor de groep tot 27 jaar (werk of naar school) in plaats van een beroep op de wet WIJ zal wel tot een reductie van het aantal uitkeringen gaan leiden. Overigens zal de hapering van het herstel van de arbeidsmarkt, gevolgen kunnen hebben voor de uitstroom naar werk. Door de invoering van de Participatiewet zal het aantal WWB uitkeringen verder toenemen. Instroom naar WSW en Wajong wordt aanzienlijk minder.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Het is zeer lastig om de kans in te schatten. Dit is zowel afhankelijk van de (onvoorspelbare) ontwikkeling van het landelijke aantal bijstandsccliënten als dat van de Drechtsteden. De relatie met de SDD brengt met zich mee dat eventuele mee- en tegenvallers tijdig worden gemeld.

Beheersmaatregelen

De SDD zet in op het beperken van toestroom in de bijstand en het bevorderen van uitstroom. Hierbij wordt gekeken naar welke cliënten het snelst uitstromen. Daarnaast worden in het kader van het Drechtstedelijke arbeidsmarktbeleid talloze maatregelen genomen om door scholing de kansen op uitstroom naar werk te vergroten. Door de voorgenomen samenwerking met Drechtwerk zullen de inspanningen en resultaten voor succesvolle plaatsingen, naar verwachting toenemen.

Drechtwerk

Beschrijving van het risico

De economische situatie brengt met zich mee dat de inkomsten van Drechtwerk aarzelend op gang komen. Daarnaast wordt de rijksvergoeding voor de loonkosten WSW stelselmatig verlaagd tegenover de vanuit de CAO opgelegde loonstijgingen. Een zeker risico dat de geraamde bijdrage aan

Drechtwerk hoger kan uitvallen, is daarom aanwezig, temeer daar de reserves van Drechtwerk nagenoeg zijn uitgeput.

Op basis van het advies van de projectgroep en het visiebesluit van de Drechtraad, waarover de afzonderlijke gemeenten zelfstandig nog besluiten moeten gaan nemen, zal de GR Drechtwerk in de loop van 2014 worden opgeheven en samengevoegd met de GR Drechtsteden. Over de financiële gevolgen van deze structuraanpassing wordt u in de loop van 2014 geïnformeerd.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Over de omvang van de financiële risico's is op dit moment geen duidelijkheid te geven.

Beheersmaatregelen

Ontwikkeling wordt gezamenlijk aangepakt in de Drechtsteden.

4. Bedrijfsmatige risico's:

Veranderd risicoprofiel personeel en organisatie: toegroeien naar een flexibele netwerkorganisatie

Beschrijving risico

Onze huidige begroting is al een aantal jaren onderhevig aan bezuinigingen. In deze collegeperiode heeft de gemeente al in totaal voor € 3,5 miljoen aan structurele bezuinigingsvoorstellen gepresenteerd. Een deel hiervan is inmiddels in uitvoering. Daarbovenop is in de begroting 2012 een tweede tranche bezuinigingen gepresenteerd. Ook het jaar 2014 staat onverminderd in het teken van de economische crisis. Ook het risicoprofiel van het personeel en de organisatie verandert. In de paragraaf bedrijfsvoering is de koers van de ambtelijke organisatie van Alblasserdam opgenomen, zoals deze in juni 2012 is vastgesteld door het college. Het Raadsbesluit rond de Bestuurlijke toekomst van Alblasserdam van oktober 2011 is hierbij als uitgangspunt genomen. De organisatie is volop in beweging en ontwikkelt zich tot een flexibele netwerkorganisatie. Verdere professionalisering en flexibilisering van de organisatie is een voorwaarde om in te kunnen spelen op de veranderingen in de samenleving. De veranderende omgeving heeft consequenties voor het werkpakket van de gemeente, de wijze waarop dat wordt uitgevoerd en de inrichting van de organisatie.

In de organisatie spelen de volgende organisatieontwikkelingen:

- Het vormgeven van de huidige afdeling Buitenruimte naar de afdeling Buitenruimte 'nieuwe stijl'. De omvorming richt zich op de volgende peilers: vermindering van de beleidscapaciteit, meer inzet van medewerkers van Drechtwerk, specialistisch werk zelf doen of regionaal organiseren.
- De regionale voorstellen in het Ontwikkelprogramma Drechtsteden vormen samen een aanmerkelijke stap in intensiever en minder vrijblijvend ambtelijk samenwerken. Het vertrekpunt is het verbeteren van ons reeds aanwezige organisatienetwerk. In de uitwerking is niet uitgegaan van één grote structuuroplossing. De manier van werken over organisatiegrenzen heen is belangrijker dan de structuurvraag zelf. Voor ieder onderwerp is de vraag gesteld wat de beste manier en schaalgrootte is om taken te organiseren. De keuzen die daarin worden voorgelegd zijn niet principieel maar pragmatisch. In een afgewogen balans van efficiency, kwaliteit, nabijheid en lokaal opdrachtgeverschap. Hier zijn voorstellen uit voortgekomen die goed passen bij de uitgangspunten ('scenario anderhalf') die door de gemeenteraad van Alblasserdam zijn geformuleerd. Op dit moment is nog geen goed zicht op mogelijke besparingen. Vooralsnog is een eventuele (extra) besparing als pm-post in het meerjarenperspectief opgenomen.

De ontwikkelingen in en om Alblasserdam hebben tevens impact op de werkdruk/beleving van de ambtelijke organisatie, going concern en doorontwikkeling lopen samen op. Dit heeft nog niet geleid tot een ziekteverzuimpercentage dat (veel) hoger ligt dan in voorgaande jaren. Daarnaast vergen de uitvoering en de richting zoals geschetst in het Alblasserdamse koersdocument van juni 2012 en in de

visie "samenwerken in de Drechtsteden" deels andere vaardigheden en competenties dan die aanwezig zijn bij medewerkers in de organisatie.

Bedrag: € 100.000

Kans van voordoen: 50%

Beheersmaatregelen

- Het Managementteam van Alblasserdam werkt aan een strategische personeelsplanning (SPP) om de risico's goed te kunnen volgen en een goede match te kunnen maken tussen kwalitatieve doelen en het daarvoor benodigde personeel. Begin 2014 zal binnen de Drechtsteden het instrument van SPP uniform zijn ingevoerd, mede naar aanleiding van afspraken daarover in het (concept)Regionaal Sociaal Plan. Alblasserdam werkt in 2014 verder toe naar een personeelsbestand dat voldoende flexibel en divers is opgebouwd zodat we afdelingsoverstijgende (en regionale) vraagstukken kunnen oppakken.

- Aannee van personeel vindt in principe plaats in de vorm van het sluiten van jaarcontracten.

- Het organisatieontwikkelingstraject is erop gericht om benodigde competenties van medewerkers verder te ontwikkelen.

Ondanks deze inspanningen blijven risico's aanwezig als de gewenste personele beweging minder snel gaat dan geschat.

Winst en dividenduitkeringen ondernemingen

Beschrijving risico

Van een aantal bedrijven ontvangt de gemeente winst-/dividenduitkeringen. Hier loopt de gemeente risico op. Dit betreft de volgende bedrijven:

- Eneco
- BNG
- Huisvuilcentrale Alkmaar

In de begroting 2014 zijn hiervoor bedragen opgenomen en deze ramingen zijn gebaseerd op de meest recente (half)jaar realisatiecijfers uit het verleden en door de bedrijven verstrekte informatie. De raming in de begroting 2014 is in lijn met de in de 2^e Burap 2013 vermelde ontwikkelingen. De uitkeringen zijn echter afhankelijk van de winstmarges die daadwerkelijk worden gerealiseerd.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Totale inkomsten € 350.000

Kans van voordoen: 20%

Beheersmaatregelen

Via de reguliere p en c cyclus worden de ontwikkelingen hiervan nauwlettend gevolgd.

Nieuwe verdeelsystematiek SCD

Beschrijving risico

Voor 2013 en verder heeft het SCD in samenwerking met de klantorganisaties een nieuwe kostenverdeelsystematiek uitgewerkt voor een meer directe en transparante relatie tussen 'betalen' en 'gebruik'. Op 16 mei jl. heeft het Drechtstedenbestuur besloten om de systematiek per 1 januari 2013 definitief in te voeren.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Bij de 2e Bestuursrapportage 2013 van het SCD is de gemeentelijke bijdrage 2013 en volgende jaren aangepast op de nieuwe kostenverdeelsystematiek. De uitkomst hiervan is nog niet bekend en kon

daardoor nog niet worden meegenomen in de 2^e Bestuursrapportage 2013 en de begroting 2014. In de 1^e burap 2014 zullen de effecten worden verwerkt.

Beheersmaatregelen

De nieuwe verdeelsystematiek is vastgesteld voor een periode van drie jaar. Daarmee staat tot 2016 de bijdrage aan het SCD voor het basispakket vast. Er wordt vanuit Alblasserdam gestuurd op het omlaag brengen van de onderdelen van de verdeelsleutels (bijvoorbeeld pc's, facturen, accounts). Het financieel effect daarvan zal (medeafhankelijk van de inbreng van de andere eigenaren van het SCD) uiterlijk in 2016 zichtbaar zijn. Mogelijk eerder als het werkaanbod voor het SCD aanzienlijk lager is en dit op een eerder moment ten laste van de op te bouwen flexibele schil in de personele bezetting ten goede komt aan de eigenaren. Alblasserdam neemt het initiatief om samen met de andere eigenaren gezamenlijk te sturen op een lager volume van de totale kosten van het SCD.

Gemeentegaranties (incl. ROM D)

Beschrijving risico

De gemeente heeft over gegarandeerde geldleningen een totaalbedrag van € 41 miljoen aan garanties uitstaan. Hiervan heeft € 8,5 miljoen betrekking op gegarandeerde leningen aan diverse instellingen, zoals bibliotheek en sportverenigingen. € 3,4 mln heeft betrekking op leningen aan Gemeenschappelijke Regelingen. De risico's die hier gelopen worden zijn meegenomen in de paragraaf Gemeenschappelijke regelingen / verbonden partijen. Indien ze hier ook zouden worden geraamd zou het een dubbeltelling zijn. Het overige deel van € 29,4 miljoen betreft gegarandeerde leningen ten behoeve van woningbouw door vooral Stichting Woonkracht10. Het risicoprofiel voor aanspraak op deze garanties achten we laag. Als gevolg daarvan zijn hiervoor geen voorzieningen getroffen.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Voor de woningbouw leningen heeft de gemeente Alblasserdam een achtervangovereenkomst gesloten met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De WSW en achtervang zekerheidsstructuur bestaat uit drie zekerheidsniveaus:

1. primaire zekerheid: financiële (sanerings)steun van het CFV
2. secundaire zekerheid: garantievermogen WSW
3. tertiaire zekerheid: achtervang Rijk en gemeenten

De risico's in de corporatiesector zijn gezien de recente problematiek bij een aantal corporaties aanzienlijk toegenomen. Tot op heden wordt de financiële steun aan corporaties opgevangen door het primaire zekerheidsniveau. In 2012 heeft het CFV voor € 696 miljoen steun verleent aan twee corporaties. Vanaf 2013 heft het CFV een saneringsbijdrage bij alle corporaties om deze steun te financieren. De sterkte van deze 1e dijk wordt (de komende jaren) derhalve fors getest. Tot op heden is nog geen aanspraak gedaan op de secundaire zekerheid, het garantievermogen van het WSW. Het garantievermogen van het WSW bedraagt per eind 2012 € 3,8 miljard. Dat is 4,3% van het totaal van de door het WSW geborgde leningen ad € 87,4 miljard per eind 2012. Uit het jaarverslag 2012 van het WSW blijkt dat het garantievermogen in de periode 2013-2017 zich ontwikkelt van 4,3% naar 4,4% van de geborgde leningen. Het WSW zal pas aanspraak maken op de achtervang van Rijk en gemeenten indien het garantievermogen minder wordt dan 0,25% van de geborgde leningen. De bij het WSW beschikbare "buffer", voordat de achtervang door Rijk en gemeenten wordt aangesproken bedraagt per eind 2012 circa € 3,6 miljard. Het risico voor de gemeente Alblasserdam dat de achtervang zal worden aangesproken, is ondanks de problematiek in de corporatiesector als laag in te schatten omdat het WSW beschikt over ruim voldoende garantievermogen. Op grond hiervan wordt geen daadwerkelijk beroep op de achtervang door Rijk en gemeenten verwacht. Voor de

gewaarborgde leningen woningbouw is geen rekening gehouden met een benodigd weerstandsvermogen.

Voor de overige gegarandeerde geldleningen (€ 8,5 miljoen) achten wij het risicoprofiel voor aanspraak op deze garanties laag (10%).

ROM D

Beschrijving risico

Op 24 september 2013 heeft de gemeenteraad besloten haar actieve betrokkenheid bij de ontwikkeling van Noordoevers te beëindigen. Voor de afwikkeling van Noordoevers is een eenmalige bijdrage van € 263.000 geleverd.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Er zijn nog een aantal risico's rondom de afwikkeling. Deze zijn gedeeltelijk gekwantificeerd. Het aandeel van Alblasserdam hierin bedraagt € 61.000.

Kans van voordoen: 50%

Twee risico's zijn op dit moment niet te kwantificeren.

Ten eerste betreft het de mogelijkheid dat ABB een schadeclaim indient. ABB zou een deel van het gebied ontwikkelen tot woningbouwlocatie. De onderhandelingen hierover waren dusdanig ver dat sprake is van een precontractuele fase. Als onderhandelingen in deze fase worden afgebroken kan een partij een claim indienen voor de kosten die zij gemaakt heeft.

Ten tweede is er een risico dat het perceel van Scheepssloperij Stolk moet worden aangekocht. De kans hierop is, gelet op de uitspraken van de rechter tot nu toe, klein. Stolk heeft inmiddels een getuigenverhoor aangevraagd. De getuigen (betrokkenen bij het project) worden gehoord. Stolk hoopt dat hiermee nieuwe informatie boven tafel komt. Deze informatie kan worden gebruikt in een eventuele bodemprocedure. In een bodemprocedure wordt uitspraak gedaan of er sprake is van een koopovereenkomst.

Beheersmaatregelen

Om het risico op een schadeclaim van ABB te verkleinen is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen in het conserverende bestemmingsplan. Hierdoor wordt ABB niet beperkt in haar mogelijkheden om dit gebied in de toekomst te ontwikkelen. Ten aanzien van de procedure met Stolk wordt de gerechtelijke uitspraak afgewacht. Alblasserdam heeft hier geen actieve rol in, maar wordt via de stuurgroep Noordoevers op de hoogte gehouden van de voortgang.

Inflatieontwikkeling loon- en prijsstijging

Beschrijving risico

Indien Cao-onderhandelingen of het algemene prijspeil hogere (of lagere) ontwikkelingen geven, kan dit doorwerken in de lopende begroting. Op 31 december 2013 is de huidige CAO afgelopen.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Laag

Beheersmaatregelen

Volgen van de ontwikkelingen.

Renteontwikkeling

Beschrijving risico

De huidige marktrente van kort en lang geld (looptijd korter respectievelijk langer dan 1 jaar) zijn beide historisch laag te noemen op dit moment. De rente voor langlopende geldleningen schommelt tussen de 2,4% en de 1,6% (10 jaar), terwijl de verschuldigde rente voor kort geld rond de 0,2% schommelt. Voor nieuwe investeringen is voor 2014 4,5% gecalculeerd.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Beperkt.

Beheersmaatregelen

Dit wordt door de afdeling treasury SCD nauwlettend in de gaten gehouden.

Grootschalig incident waarbij bevolkingszorg noodzakelijk is

Beschrijving risico

Eens in de zoveel tijd vindt er in Alblasserdam een grootschalig incident plaats. Te denken valt bijvoorbeeld aan een grote asbestbrand, grote industriebrand en extreme weersomstandigheden.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Bedrag: € 100.000 tot € 200.000

Kans van voordoen: 50%

Beheersmaatregelen

Vorbereidingen in preventie, preparatie bij brandweer is up tot date. Rampenplannen zijn in oktober aangepast aan de nieuwe Wet op de Veiligheidsregio's.

5. Gemeenschappelijke regelingen:

Vermogenspositie gemeenschappelijke regelingen

Beschrijving risico

De gemeente participeert in diverse gemeenschappelijke regelingen. Indien een gemeenschappelijke regeling een tekort heeft dat niet binnen het weerstandsvermogen van de gemeenschappelijke regeling kan worden opgevangen dan worden de deelnemende gemeenten aangesproken om een aanvullende bijdrage.

Financieel effect / kans / risicobedrag

Wij maken onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen met een laag risico en een gemiddeld/hoog risico, namelijk gebaseerd op de situatie waarin alle risico's zich zouden voordoen. De omvang het risico bedrag is bepaald op 10% van de bijdragen aan gemeenschappelijke regeling die wij aanvullend zouden moeten bijdragen.

Beheersmaatregelen

Monitoren P&C documenten gemeenschappelijke regelingen.

Totaal overzicht risico's (benodigd weerstandsvermogen)

De uitkomsten van de risico-inventarisatie zijn besproken in het MT en college van B&W. De gemeenteraad is geïnformeerd over deze uitkomsten. De risico's zijn gekwantificeerd en per risico is bepaald welk weerstandsvermogen benodigd is om het risico te kunnen opvangen. Voor een aantal posten is de omvang van het risico (nog) niet te kwantificeren. Bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen hanteren wij voor deze posten een "soort overdekking" van 10%.

Omschrijving risico	Beheers- maatregel	Financieel effect	Kans	Bedrag te reserveren
1. Aansprakelijkheid				
Schadeclaims onrechtmatige overheidsdaad	verzekering	pm	10%	pm
Aansprakelijkstellingen	verzekering	€ 50.000	10%	€ 5.000
2. Minder inkomsten door tegenvallende economie				
Bouwleges	Jaarlijkse actualisering raming	€ 150.000	50%	€ 75.000
Overloop grondexploitatie	Actief risico- management	pm	10%	pm
3. Nieuwe wetten en regelingen of opgelegde kortingen vanuit het Rijk				
Algemene uitkering	Ontwikkelingen nauwlettend volgen	pm	25%	pm
Decentralisatie/serviceorganisatie		€ 55.000	50%	€ 27.500
Overheveling AWBZ taken naar de WMO		€ 200.000	75%	€ 150.000
Overheveling Jeugdzorg naar gemeenten		€ 200.000	75%	€ 150.000
Participatiewet		pm	50%	pm
Ontwikkeling cliëntenbestand WWB		pm	50%	pm
Drechtwerk		pm	50%	pm
4. Bedrijfsmatige risico's				
Veranderd risicoprofiel personeel en organisatie		€ 100.000	50%	€ 50.000
Winst en dividenduitkeringen ondernemingen		€ 350.000	20%	€ 70.000
Verdeelsystematiek SCD		pm	50%	pm
Gemeentegaranties excl GR-en		€ 8.513.000	10%	€ 851.300
Gemeentegaranties GR-en (zie risico bijdragen GR-en)		<u>€ 3.412.000</u>	<i>n.v.t.</i>	
Totaal gemeentegaranties		<u>€ 11.925.000</u>		
ROM D		€ 61.000	50%	€ 30.500
Inflatieontwikkeling loon- en prijsstijging		pm	10%	pm
Renteontwikkeling		pm	10%	pm
Grootschalig incident (bevolkingszorg)		€ 200.000	50%	€ 100.000
5. Gemeenschappelijke regelingen				
Bijdragen GR-en met laag risico		1.346.100	20%	€ 269.200
Bijdragen GR-en met gemiddeld/hoog risico		46.500	50%	€ 23.300
Totaal benodigd algemeen weerstandsvermogen				<u>€ 1.801.800</u>
Buffer ter dekking van de pm posten			10%	<u>€ 180.200</u>
Benodigd algemeen weerstandsvermogen met overdekking				<u><u>€ 1.982.000</u></u>

Algemene risico's (excl. grondexploitaties)

Totaal benodigd algemeen weerstandsvermogen

Jaarrekening 2013

€ 1.801.800

Begroting 2013

€ 1.843.700

Buffer ter dekking van de pm posten

€ 180.200

€ 184.400

Benodigd algemeen weerstandsvermogen met overdekking

€ 1.982.000

€ 2.028.100

In de paragraaf grondbeleid is de inschatting van de risico's voor de grondexploitaties weergegeven. Voor de grondexploitaties bedraagt het benodigde weerstandsvermogen € 390.000 (begroting 2013: € 614.300). Het totaal benodigde weerstandsvermogen voor de gemeente Alblisserdam bedraagt € 2.372.000 (begroting 2013: € 2.642.400).

Bepaling weerstandscapaciteit

De gemeente heeft middelen beschikbaar om financiële gevolgen op te vangen indien risico's zich daadwerkelijk manifesteren. Onder tegenvallers wordt in de regel verstaan het effectueren van risico's. In de begroting en jaarrekening worden daarom de risico's afgezet tegen de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit ruimte op de exploitatiebegroting (stelpost onvoorzien en eventueel onbenutte belastingcapaciteit), ruimte in de reserves en eventuele stille reserves. Primair dienen de algemene reserves als buffer voor financiële tegenvallers. De gemeente Alblisserdam heeft twee grote algemene reserves, namelijk de algemene reserve en de algemene reserve van het Grondbedrijf.

Totaal beschikbare algemene weerstandscapaciteit (geraamde standen per 31-12-2013), exclusief grondexploitaties:

	Jaarrekening 2013	Begroting 2013
Totaal beschikbaar algemene weerstandscapaciteit	€ 3.501.800	€ 4.103.100

In de paragraaf grondbeleid is vermeld dat de geraamde beschikbare weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties per 31-12-2013 € 1.183.800 bedraagt (begroting 2013: € 1.698.100). De totale weerstandscapaciteit voor de gemeente Alblisserdam bedraagt € 4.685.600 (begroting 2013: € 5.801.200).

Conclusie rondom benodigd weerstandsvermogen

Risico's worden gekwantificeerd en afgezet tegen de weerstandscapaciteit om zicht te krijgen op de toereikendheid van het weerstandsvermogen. Een algemene norm voor de weerstandsratio is niet door de wetgever vastgesteld. Uit de literatuur blijkt wel een veel gehanteerde beoordelingstabel van het weerstandsvermogen:

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de weerstandsratio van de gemeente Alblasserdam weergegeven:

	Jaarrekening 2013	Begroting 2013
Weerstandscapaciteit:		
- algemeen	3.501.800	4.103.100
- grondexploitatie	<u>1.183.800</u>	<u>1.698.100</u>
Totaal	4.685.600	5.801.200
Risicoprofiel:		
- algemeen	1.982.000	2.028.100
- grondexploitatie	<u>390.000</u>	<u>614.300</u>
Totaal	2.372.000	2.642.400
Ratio weerstandsvermogen:		
- algemeen	1,8	2,0
- grondexploitatie	<u>3,0</u>	<u>2,8</u>
Totaal	2,0	2,2

Het weerstandsvermogen is ruim voldoende om de gekwantificeerde risico's op te kunnen vangen.